

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti utca 35-45.
A Fővárosi Törvényszék útján

ALKOTMÁNY BÍRÓSÁG	
Jgyyszám: IV/179-0/2018	
Ez érkezett: 2018 JAN 31.	
Példány: 1	Kezelőiroda: 11 db

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 14.	
2018 -01- 17	
boniték	
SZÁM: 70.P.23.920/2015/9	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott,

[REDACTED]
Indítványozó), képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás I/1. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Fővárosi Törvényszék 70.P.23.920/2015/9. számon hozott ítéletét (I/2. számon csatolva) és az azt helyben hagyó Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.511/2016/4/II. számú ítéletét (I/3. számon csatolva), végezetül a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.364/2016/5. számon hozott ítéletét (I/4. szám alatt csatolva) mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (1)-(2) bekezdései (kapcsolattartáshoz és személyes adatok védelméhez való jog) valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 27. §-a amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói eljárás Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisítheti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy az Indítványozó felperes volt a Kúria ítéletével lezárt ügyben.

A Kúria Pfv.IV.22.364/2016/5. számon hozott ítéletét az Indítványozó jogi képviselője 2017. november 16-án vette kézhez (a tértivevény másolata I/5. szám alatt csatolva), az Abtv. 30. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát alapvetően érinti az,

hogy az eljáró bíróságok teljesen formálisan, az Indítványozó érveire nem reagálva, személyes adatai kezelésének megismerésére vonatkozó igényét a nemzetközi bűnügyi jogsegélyt kérő USA ilyen irányú felhívása miatt utasították el. Arról az ítéletek hallgatnak, hogy ennek a kérésnek feltétlenül és az összes kérelem (Indítványozó 7 – egymással összefüggő – kérelmet terjesztett elő) tekintetében helyt kellett-e adni és főként miért. Az Indítványozó már ezen a helyen hangsúlyozza, hogy **panaszának tárgya a vonatkozó indokolás hiánya**, hiszen az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi. A jogvita centrális kérdésében – hiszen ezen dőlt el az eljárás kimenetele – az indokolás kellő részletessége, gyakorlatilag a teljes hiánya tisztességtelen. Az indokolás hiánya pedig különösen sérelmes egy olyan eljárás során, amelyben Indítványozónak nyilvánvalóan objektív nehézségekkel kell szembesülnie minden bizonyíték beszerzésekor, a Bíróság nincs kötve az *affirmanti incumbit probatio* elvéhez, mivel lényegében kizárólag a jogsegélyt végrehajtó Igazságügyi Minisztérium (az alapper alperese) volt és van abban a helyzetben, hogy a bizonyítékokhoz teljes körűen hozzáférjen, mindezért a kérdéssel a t. Alkotmánybíróságnak érdemben kell foglalkoznia.

A panasz tehát hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával.

Az Indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdéseire alapozott indítványában szintén „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” kérdést érint. A t. Alkotmánybíróság valódi alkotmányjogi panasz keretében ugyanis még sohasem foglalkozott azzal a problematikával, hogy a bűnüldözési érdek – ebben az esetben speciálisan egy idegen állam (állítólagos) bűnüldözési érdeke – mennyiben lehet korlátja az információs önrendelkezési jognak és speciálisan a telefonon és e-mailben történő „kapcsolattartás”-nak, illetőleg annak titkosságának. Ezen alkotmányos játéktér kidolgozása már csak azért is rendkívül jelentős, ugyanis, mint az alábbiakban részletesen bemutatásra kerül, a rendesbíróságok az ügy emberi jogi, alkotmányos aspektusainak figyelembe vételét teljes egészében elmulasztották.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

TS

Tényállás

1. Az Indítványozóval szemben az Amerikai Egyesült Államokban büntetőeljárás folyik, a vádiratot 2013. június 20-án nyújtották be. A vád tárgyává tett bűncselekmény elsősorban [REDACTED] ismert [REDACTED] üzletembert érinti, valamint üzlettársait, mint az Indítványozó. Az USA-ban folyó eljárásban főként az áll a középpontban, hogy [REDACTED] úr állítólagosan megvesztegetett indiai köztisztviselőket azért, hogy Indiában bányászati jogokhoz jusson. A büntetőügy irataiból egyértelműen kiderült Indítványozó számára – és ez a magyarországi eljárás során egy percre nem volt vitatott –, hogy az Indítványozó telefonbeszélgetéseit és elektronikus levelezését lehallgatták illetőleg megfigyelték, természetesen az Indítványozó tudta nélkül. Rendkívül fontos mozzanat, hogy a titkos megfigyelésekre már 2006-tól van nem vitatottan adat, illetve speciálisan meg van említve a vádiratban 2009. szeptember 6-ai és 2009. december 8-ai telefonbeszélgetés is.

2. A megfigyelés pontos oka Indítványozó számára nem ismert, de valószínűsíthetően arra politikailag motivált okból került sor. Indítványozó üzlettársa, [REDACTED] [REDACTED] ugyanis ismert ukrán üzletember volt, aki nagy médiabirodalom felett is diszponált, és a rendkívül szövevényes ukrán belpolitikában az amerikai érdekekkel ellentétes oldalt támogatt. Mindezért az Amerikai Egyesült Államok érdeke volt [REDACTED] úr eltávolítása. A képbe mellékszereplőként került be Indítványozó, mint [REDACTED] úr egyik üzlettársa.

3. Az Indítványozó 2015. július 20-án az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján a következő kérdéseket terjesztette elő az Igazságügyi Minisztériumnak 2004. január 1-jétől az adatkérés teljesítéséig tartó időszak vonatkozásában:

- Gyűjtöttek-e bármilyen adatot a felperes vonatkozásában nemzetközi bűnügyi együttműködés keretében, ha igen, pontosan milyen adatot?
- Feldolgoztak, tároltak-e, ha igen, milyen adatot, pontosan mikor és milyen adatot?
- Továbbítottak-e adatokat a felperes vonatkozásában külföldi hivatalos szerveknek vagy hatóságnak, ügynökségeknek nemzetközi bűnügyi együttműködés keretében, és ha igen, akkor pontosan mikor és milyen adatot?
- Továbbítottak-e adatokat a felperes vonatkozásában belföldi hivatalos szerveknek, nyomozó vagy más hatóságoknak nemzetközi bűnügyi együttműködéssel összefüggésben, és ha igen, milyen adatot és pontosan mikor?
- Pontosán milyen adatokat kezeltek bármilyen formában a felperes vonatkozásában nemzetközi bűnügyi együttműködés kereteiben a fentiekén túl?
- Milyen adatokat semmisítettek meg a felperes vonatkozásában a nemzetközi bűnügyi együttműködés keretében?

- Volt-e olyan megkeresés a felperes adatkezelésével összefüggésben, amelyet az alperes vagy jogelődje megtagadott, és ha igen, mely magyar vagy külföldi hatóság volt a megkereső, milyen adatok tekintetében és mi volt a megtagadás pontos oka, jogszabályi alapja, továbbá mikor tagadták meg az adatszolgáltatást?

4. Az Indítványozó azt a felvilágosítást kapta az Igazságügyi Minisztériumtól, hogy az USA-tól 2010 júliusában kaptak jogsegély iránti kérelmet, illetőleg azt 2013 áprilisában kiegészítették. Egyéb információt Indítványozó nem kapott, ezért 2015. szeptember 24-én érkezett keresetlevelével kérte a jogsegélykérelmek kiadását és másodlagosan tájékoztatás adására való kötelezést. Indítványozó kifejezetten hivatkozott arra, hogy a megkereső állam kérésére való formális hivatkozás nem elegendő megtagadási ok, mely sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 8. Cikkében foglalt magánélethez való jogot is. Indítványozó kifejezetten felrótta, hogy az adatkiadás megtagadásakor nem történt érdemi mérlegelés az ütköző érdekek között.

5. A Fővárosi Törvényszék 2016. január 27-én 70.P.23.920/2015/9. számon hozott ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben nemzetközi bűnügyi jogsegély iránti megkeresés érkezik Magyarországra és az kifejezetten tartalmaz arra vonatkozó igényt, hogy a jogsegélyt tartsák titokban, akkor ezt a kérést teljesíteni kell. A tájékoztatás megtagadásának „tartalmi vizsgálatára” nincs lehetőség, mert ezáltal a bíróság „egy másik szuverén állam intézkedését” bírálná felül. A Törvényszék álláspontja szerint tehát az USA mérlegelheti egyedül, hogy a titkosság indokolt-e még és milyen mértékben. Mindezt – a Törvényszék álláspontja szerint – az „alapjogokra” illetve az Egyezményre való hivatkozás irreleváns volt.

6. Indítványozó 2016. március 21-én fellebbezést nyújtott be (I/6. szám alatt csatolva). Az Indítványozó határozottan fenntartotta azt az álláspontját, hogy jelen jogvita magyar jogalany ellen, magyar jogszabályok betartatása kapcsán indult, így a magyar bíróságoknak – az Egyezmény rendelkezéseire is figyelemmel – érdemben kellett volna elbírálni az ügyet.

7. A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2016. június 28-án kelt 2.Pf.20.511/2016/4/II. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A mindössze 3 oldalas ítélet első 2 oldala az előzmények ismertetése, de az „érdemi indokolás” mindösszesen egy bekezdés, az is csak utalt arra, hogy az információs önrendelkezési jog nem korlátozhatatlan, és az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az adatkiadás megtagadása jogszerű volt a bűnüldözési érdek (nemzetközi bűnügyi jogsegély kérelem) alapján. Arra, hogy miért helyes az elsőfokú ítélet – ezen jogi álláspont rögzítésén túl – az Ítéltábla nem tért ki.

8. Az Indítványozó 2016. október 25-én felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához (I/7. szám alatt csatolva). Az Indítványozó határozottan fenntartotta azt az álláspontját, hogy

jelen jogvita magyar jogalany ellen, magyar jogszabályok betartatása kapcsán indult, így a magyar bíróságoknak – az Egyezmény rendelkezéseire is figyelemmel – érdemben kellett volna elbírálni az ügyet. Az Indítványozó hangsúlyozta továbbá, hogy az USA – egyébként sem meghatározott – szerveihez nem tud fordulni, az adatkezelésről magyar állampolgárként reális eséllyel nem tud információt szerezni. Az Indítványozó kifejezetten hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 8. Cikkének sztenderdjeit a Kúriának ítélete meghozatalakor figyelembe kell vennie.

9. Az Indítványozó jogi képviselője 2017. szeptember 12-én egy előkészítő iratot nyújtott be a Kúriához (I/8. szám alatt csatolva). Az Indítványozó ebben az iratban még részletesebben kifejtette korábbi álláspontját, így különösen utalt arra, hogy a magyar bíróságok joghatósága alá tartozik az emberi jogokat érintő bármilyen beavatkozás törvényességének, jogszerűségének és arányosságának ellenőrzése; a bűnügyi nyomozás az USA-ban politikailag motivált és ezért törvénytelen volt; a beavatkozás továbbá aránytalan is volt. Az Indítványozó álláspontjának alátámasztására az Egyezmény 8. Cikkével kapcsolatos részletes esetjogi érvelést mutatott be.

10. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2017. szeptember 20-án hozott és Indítványozó jogi képviselőjének 2017. november 16-án kézbesített., Pfv.IV.22.364/2016/5. számon hozott ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

11. A Kúria legelőször lesöpörte az Indítványozó 8. Cikkre alapított érveit, mondván, hogy az új jogalap a felülvizsgálat tekintetében és mivel az erre rendelkezésre álló 60 napos benyújtási határidő letelt, az figyelembe nem vehető. (A Kúria nem észlelte, hogy az Egyezmény 8. Cikkére alapított érvelés a kezdetekből az Indítványozó érvelésének részét képezte, az utolsó előkészítő irat ennek mindösszesen részletesebb kifejtését tartalmazta.)

12. A Kúria mindezek után „érdemben” elutasította a felülvizsgálati kérelmet, úgy, hogy mindösszesen egy bekezdésnyi érdemi indokolást (a Kúria ítéletének 16. pontja – a többi pont jogszabályismertetés) szentelt a kérdésnek. Ezen pontban a Kúria a következőt mondta: a személyes adatok megismerhetőségét a magyar-amerikai nemzetközi jogsegély egyezmény korlátozta. „Ezért felperes személyes adatainak kezelésével kapcsolatos igénye nem volt teljesíthető.” Az idézőjeles mondaton kívül további jogi elemzést nem tartalmaz a Kúria döntése, ugyanis ezután a döntés véget is ér egy elutasító mondattal, ami a rendelkező rész megismétlése volt.

Az Alaptörvény XXVIII. Cikkének sérelme – indokolt bírói döntéshez való jog

- A vonatkozó alkotmánybíróági és strasbourgi esetjog ismertetése

13. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való

jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybíróági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog” [315/E/2003. AB határozat].

14. „A „tisztességes eljárás” (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan – az 57. § többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt az – 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint **a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás 'méltánytalan' vagy 'igazságtalan', avagy 'nem tisztességes'**” [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

15. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelménye több elvet és garanciális elemet is magában foglal, így a bírósághoz fordulás jogát, a pártatlanság, valamint a jogegyenlőség követelményét, az ésszerű időn belüli eljárást, a fegyveregyenlőség elvét és a jogorvoslathoz való jogot is.

16. Több alkotmánybíróági döntés rámutatott, hogy az eljárás tisztessége olyan minőség, amely az eljárás egészének figyelembevételével ítéltető meg. Az Alkotmánybíróóság az erre vonatkozó döntéseiben meghatározza a tisztességes eljárás által megkövetelt általános ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal „szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye” [pl. 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118 120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

17. Az Alkotmánybíróóság – összefüggésben a döntés indokolásának ügyfél jogorvoslatát segítő jellegével – az indokolást alátámasztó bizonyítékokkal kapcsolatosan arra a konklúzióra jutott, hogy „**azoknak megfelelő alapot kell teremteniük a hatékony jogorvosláshoz.**” [630/B/2005 AB határozat]. A bizonyítékok figyelembe vételénél pedig a hatóságoknak elsődlegesen azt kell szem előtt tartaniuk, hogy a tényállás teljes mértékben feltárásra kerüljön.

18. Az újabb alkotmánybíróági gyakorlat értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása is indokoltá válik. Az Alkotmánybíróóság III/1522/2014. számú 2014. november 11-én kelt határozatában mondta ki

a következőket: „A jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a keresetindítási határidő rövide, mint a bírósághoz való fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak a korlátozása megfelel - e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt szükségességi - arányossági tesztnek, mely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” [említett határozat 152.]

- *Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat*

19. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. [IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABH 2012,131.; Indokolás (4) bekezdése] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504-505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622-624; Indokolás (5)]

20. Az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy **döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia**. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az **eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti**. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy **a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon**. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ

igénylő lényeges kérdéseket. [összefoglalóan lásd: 7/2013. (III. 1). AB határozat]

- *A vonatkozó EJEB esetjog*

21. Figyelemmel arra, hogy a t. Alkotmánybíróság több döntésében is hivatkozta és rendszeresen figyelemmel van a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára és azt töretlen gyakorlata alapján önmagára nézve minimum sztenderdként kötelezőnek tekinti {először lásd: 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; megerősítette, többek között: 22/2013. AB határozat, Indokolás [16]}.” {Indokolás [33].}, az alábbiakban a tisztességes eljárás és szűkebben az indokolási kötelezettség kapcsán ezen fórum gyakorlatát is röviden áttekintem.

22. Az Egyezmény garantálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. A 6. Cikk vonatkozó része szerint „(1) Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. [...]”

23. A 6. cikk által garantált tisztességes eljárás egyes részelemei együttes teljesülése esetén tekinthető a garanciális követelmény teljes egészében megtartottnak. Ilyen részkövetelmények – a szövegből is kitűnően – a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság, az ésszerű idő követelménye, a terhelt személyes jelenléte a tárgyaláson büntetőeljárás során, az indokolt ítélethez való jog, a teljesség igénye nélkül.

24. A Bíróság esetjoga értelmében a tisztességes eljáráshoz való jogra való hivatkozás megillet minden olyan személyt, aki úgy véli, hogy jogellenes beavatkozás történt valamely jogának gyakorlásába, és aki azt panaszolja, hogy nem volt lehetősége arra, hogy igényét a 6. cikk 1. bekezdésében támasztott követelményeknek megfelelően bíróság elé terjessze. (ld. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 44, Series A no. 43)

25. A Bíróság többször megállapította, hogy a tisztességes eljárás kapcsán a szabályozás a Részes Állam hatásköre, annak megtartása pedig a nemzeti bíróságok elsődleges feladata. A Bíróság az ilyen természetű ügyekben az Egyezmény értelmében azt vizsgálja, hogy maga az egész eljárás természete tisztességesnek minősíthető-e. (*Elsholz v. Germany* [GC], no. 25735/94, § 66, ECHR 2000-VIII)

26. A Bíróság esetjoga értelmében azon eljárásokban, ahol a nemzeti jog fellebbezési lehetőséget is biztosít, **az alapeljárás olyan meghosszabbításának kell tekinteni a fellebbezési eljárást, ahol az alapügyben érvényesítendő tisztességes eljárás követelményeit szintén szem előtt kell tartani.** (ld. *Delcourt v. Belgium*, 17 January 1970, § 25, Series A no. 11; *Gurov v. Moldova*, no. 36455/02, § 33, 11 July 2006)

27. A Bíróság az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti. E jog pontos tartalma a Bíróság elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben a Bíróság kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrésztől erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét. (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; legutóbb megerősítve: *Shala kontra Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.)

28. A Bíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be. (*Suominen kontra Finnország*, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová kontra Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.) A Bíróság olvasatában **az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét.** Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni. (*Tatishvili kontra Oroszország*, 1509/02.; 2007. február 22.; § 58.; *Grădinar kontra Moldova*, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.)

29. Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indokolás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indokolás viszont az Egyezmény 6. Cikkében biztosított jog megsértését idézi elő. A Bíróság az indokolások fogyatékoságának foka tekintetében kijelölte azt a határvonalat, amely elválasztja az Egyezménynek megfelelően indokolt határozatokat az Egyezményt sértő hiányos vagy fogyatékos indokolást tartalmazó határozatoktól. Ennek során a Bíróság elvi élel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 27.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 29.; *García Ruiz kontra Spanyolország*, 30544/96.; 1999. január 21.; § 26.; *Hirvisaari kontra Finnország*, 49684/99.; 2001. december 25.; § 30.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.)

30. A Bíróság ugyanakkor azt is elvi élel mondta ki, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot. **A Bíróság álláspontja szerint**

nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben. (*Helle v. Finnország*, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; *Karakasis v. Görögország*, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; *Boldea v. Románia*, 19997/02.; 2007. február 15.; § 30.; *Tacquet v. Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová v. Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.) A Bíróság az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., legutóbb megerősítve: *Ilyadi kontra Oroszország*, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.)

31. Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség. (Erről lásd: *Baucher kontra Franciaország*, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47-51.) Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja. (Erről lásd: *Shala v. Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.) Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

- *Fenti gyakorlat jelen ügyre vonatkoztatása*

32. A támadott ítéletek alaptörvény-ellenesek, ugyanis nem tartalmazzak érdemi, az alapjogi aspektusokat is figyelembe vevő indokolást. Ezen mulasztást nem menti, hogy az eljáró bíróságok tudatosan helyezkedtek arra az álláspontra, hogy a nemzetközi bűnügyi jogsegély kérelemben lévő titoktartási kötelezettség jolly jokerként minden egyéb meggondolást felülír.

33. Ezen álláspont már kiindulásként is téves, ugyanis ellentétes az irányadó jogsegély egyezmény 5. Cikkének szövegével, melynek hiteles magyar nyelvű verziója szerint a megkeresett állam köteles „minden tőle telhetőt” megtenni a jogsegély kérelem titokban tartása érdekében, ha a megkereső állam ezt is kéri. A minden tőle telhető kifejezés nyelvtani értelme is az, hogy ez a kötelezettség nem abszolút, hanem (sok) kivételt ismerő szabály, mely valójában a megkeresett állam diszkréciójában hagyja a titkosság kérdését.

TS

34. Amennyiben a titokban tartásnak akadályja van – pl. a fogadó állam alkotmányával nem egyeztethető össze –, az erre vonatkozó kérést nem lehet teljesíteni. Jelen ügyben pedig éppen ez történt – a megtagadás alapvetően és alaptörvény-ellenesen korlátozta az Indítványozó információs önrendelkezési jogát. Az információs önrendelkezési jogra alapított érvelés érdemi vizsgálatot igényelt volna, különösen annak fényében, hogy az Indítványozó ezen álláspontját konzekvensen, az első fokú eljárástól kezdve képviselte. A jogkorlátozás arányosságát és az Egyezménynek való megfelelést feszegető érvelését viszont az eljáró bíróságok teljességgel figyelmen kívül hagyták, arra nem reagáltak, pedig ez az érvelés – evidensen – a jogvita lelkét képező, érdemi bírói állásfoglalást igénylő kérdés. Az erről az aspektusról való hallgatás nem egyeztethető össze sem az irányadó alkotmánybírói sem a strasbourgi esetjoggal, mely bár azt lehetővé teszi, hogy a bíróság ne reagáljon a felek összes észrevételére, de azt nem, hogy a jogvita lényegét képező kérdésben maradjon néma.

35. Ugyan az indokolási kötelezettség nem (csak) mennyiségi kérdés, jelen esetben az ítélező bíróságok érdemi érvelésre fordított munkája – pontosabban annak hiánya – álláspontom szerint önmagában is megalapozza az ítéletek megsemmisítését. Az elsőfokú bíróság 3 bekezdést (32 sort) szentelt az „indokolásnak”, de eleve arra az álláspontra helyezkedett, hogy érdemi vizsgálatra neki nincs joga, mert a kérdés eldöntése az USA bíróságainak hatásköre. Az Indítványozó érveivel az elsőfok tehát egyáltalán nem foglalkozott, az információs önrendelkezési jog és a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása fel sem merült. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla egy bekezdés erejéig utalt arra, hogy az információs önrendelkezési jog nem korlátozhatatlan, és az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az adatkiadás megtagadása jogszerű volt a bűnüldözési érdek (nemzetközi bűnügyi jogsegély kérelem) alapján. Arra, hogy miért helyes az elsőfokú ítélet – ezen jogi álláspont rögzítésén túl – az Ítéltábla nem tért ki, az Indítványozó érvei tehát megint csak válasz nélkül maradtak. Az alkotmánybírói és strasbourgi esetjog egyértelmű a kérdésben: fellebbezési eljárásban is érvényesülnek azok a garanciák, mint az alapeljárásban, így az indokolás teljes hiánya ezen a fokon is súlyosan Alaptörvény- és Egyezményesértő.

36. A Kúria még az előző két bírósági foknál is kevesebbet mondott, egy rövid utalással a jogsegély-egyezményre elintézte a dolgot. A Kúria mulasztása különösen súlyos, hiszen az Indítványozó részletes jogi analízist nyújtott be az ügy egyezményes és egyéb aspektusairól. A Kúria ezen érveket elkésettségre hivatkozva érdemben nem vizsgálta. Tette ezt dacára annak, hogy az Indítványozó korábban is hivatkozott az Egyezményre, így a felülvizsgálati kérelemben is. Az előkészítő irat ennek a hivatkozásnak részletesebb kifejtése volt csupán, melynek érdemi elbírálása kötelező lett volna.

37. Megjegyzem, hogy a Kúria ebben a körben kifejtett álláspontja különösen sérti a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettséget. Feltéve, de nem megengedve, hogy a Kúria álláspontja helyes az elkésettség körében, az Egyezményben

foglalt sztenderdek vizsgálatát a Kúria ebben az esetben sem hagyhatta volna ki. Ennek egyszerű oka az, hogy az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” (3/2015. (II. 2.) AB, Indokolás [17]–[18]).

38. A rendesbíróságoknak tehát kötelező „alkotmányosan” ítélezni. Ezen alkotmányos kötelezettséget együtt olvasva a már idézett azon alkotmánybírósági gyakorlattal, mely szerint egy jogszabály vagy bírói döntés alkotmányosságának megítélésekor a minimum a strasbourgi védelmi szint, egyértelmű, hogy a rendesbíróságoknak ezen sztenderdekre tekintettel kell ítélezniük, még akkor is, ha esetleg a felek maguk nem is hivatkoznak az Egyezményre a beadványaikban, ha az alkotmányosság talaján kívánnak maradni. A rendesbíróságok, élén a Kúriával, nemhogy nem vették figyelembe a strasbourgi sztenderdeket, hanem *expressis verbis* elzárkóztak az alkalmazásuktól. Ezen elzárkózással a rendesbíróságok viszont magukat is elzárták attól, hogy az ügy érdekében megfelelően indokolt döntést hozhassanak, hiszen pontosan a jogvita lelkét nem voltak hajlandóak érdemi indokolással ellátni.

39. Mindez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére vezetett.

Az Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdésének sérelme (kapcsolattartás, információs önrendelkezési jog)

- Az Alkotmánybíróság és az EJEB vonatkozó gyakorlata

40. Az Alkotmánybíróságnak a kérdésben a következő az irányadó gyakorlata. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény hatálybalépése előtt – a 34/1994. (VI. 24.) AB határozatában úgy fogalmazott, hogy „[a] személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról, illetőleg ezeknek az alkotmányos jogoknak törvényi biztosításáról az 1992. évi LXIII. törvény [...] rendelkezik. E törvény 2. § 1. pontja szerint személyes adat, a meghatározott természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, továbbá az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés” (ABH 1994, 177, 183.). Az Alkotmánybíróság tehát egy törvényi fogalomból – a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló, már nem hatályos 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § (1) bekezdéséből – indult ki. Ezt a gyakorlatát az Alkotmány hatályvesztéséig fenntartotta [lásd például: 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 202.; 165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 528–529.].

41. Az Alkotmány rendelkezései alapján követett alkotmánybírósági gyakorlat lényege tehát, hogy személyes adat minden olyan adat, amely az érintett személlyel kapcsolatba hozható, továbbá az ilyen adatokból levonható – az érintettre vonatkozó – következtetés. Az Alaptörvény sem ad alkotmányos szintű meghatározást a személyes adat fogalmára {lásd: 2/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [11] pontja}. Az Alkotmánybíróság a 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55] bekezdésében – az Alaptörvény VI. cikkének értelmezésével összefüggésben – úgy fogalmazott, hogy „[a] személyes adat minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ”.

42. A 3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [17] pontja szintén megerősíti, hogy „[a]z Alaptörvény a személyes adat fogalmát nem határozza meg. A személyes adatok védelméhez való jogot ugyanakkor a magánszféra (magán- és családi élet, magánlakás, jó hírnév) védelmére irányuló jogok között szabályozza. Habár az Alaptörvény a magánszférát szélesebb körben védi, mint az előző Alkotmány (nemcsak a magánlakás és a magántitok, hanem a magán- és családi élet, az otthon és a kapcsolattartás is védett), az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban lefektetett elvek megfelelő alkalmazását egyik eltérés sem teszi önmagában lehetetlenné.”

43. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, illetve az Alaptörvény negyedik módosítását követően – hasonlóan korábbi gyakorlatahoz – a személyes adat fogalmának definiálásakor törvényi meghatározásból, az Infotv.-ből indult ki. Eszerint „[a]z Infotv.-t az Országgyűlés az információs önrendelkezési jog és az információs szabadság biztosítása érdekében, az

Alaptörvény végrehajtására, az Alaptörvény VI. cikke alapján alkotta. Az Infotv. az előtte hatályban volt, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény [...] rendszerét követve határozza meg a törvény célját és hatályát”. Az Infotv. 3. § 2. pontja szerint személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adataból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Az Infotv. 3. § 3. pont b) bekezdése szerint különleges adat az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat.

44. Az Infotv. tehát az Alaptörvény közvetlen végrehajtása, ugyanakkor a korábbi Avtv. adatvédelmi rendszerét és az ahhoz kapcsolódó alkotmánybíróági gyakorlatot foglalja össze. A szabályozás szerint a személyes adat fogalmi ismérve, hogy az az érintettel kapcsolatba hozható legyen, az az érintett beazonosítására alkalmas (illetve ugyanez vonatkozik a már beazonosított személlyel kapcsolatban levonható következtetésre). Mindezekre tekintettel a személyes adat meghatározásakor az Infotv.-ből kell kiindulni.

45. Az Alaptörvény hatálybalépését (illetve az Alaptörvény negyedik módosításának 2013. április 1-jei hatálybalépését) követően az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés első mondatrésze tartalmazza a személyes adatok védelméhez való jogot. Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [87] pontjában fenntartotta és megerősítette az információs önrendelkezési jog korábbi alkotmánybíróági gyakorlatban kibontott értelmezését (főszabályként mindenki maga dönt személyes adatai feltárásáról és felhasználásáról, azonban törvény kivételesen – pontosan meghatározott célhoz kötötten – elrendelheti a személyes adat kiszolgáltatását, előírhatja felhasználási módját). Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy „[a]z Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből. Ezért az Alaptörvény értelmezése során is fenntartható a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmező korábbi alkotmánybíróági gyakorlat.”

46. **„Az információs önrendelkezési jog szorosan kapcsolódik a magánszférához való joghoz és az arról való döntést foglalja magában, hogy az egyén mikor és milyen korlátok között fedi fel a személyéhez köthető adatokat.”** Az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy sem az Alaptörvénynek, sem az Infotv.-nek nincs olyan rendelkezése, amely az információs önrendelkezési jog addigi értelmezésének megváltoztatását indokolná.

47. Az információs önrendelkezési jog ugyanakkor nem tartozik a korlátozhatatlan alapjogok közé. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is irányadónak tekintette korábbi gyakorlatát az információs önrendelkezési jog korlátozhatóságával

összefüggésben Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy „[a]z egyénnek társadalmi lényként, szociális beágyazottsága miatt bizonyos mértékben azonban el kell tűrnie adatai kötelező kiszolgáltatását, és azok állam általi felhasználását”.

48. Az információs önrendelkezési jog korlátozására is alkalmazni kell a szükségesség-arányosság tesztet. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Alkotmányellenes tehát a korlátozás, ha nem elkerülhetetlen, vagyis ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan {lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [101] pontja}. Az arányosság körében annak vizsgálatára kerül sor, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A jogalkotó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, és a korlátozásnak nem szabad érintenie az alapjog lényeges tartalmát (lásd például: 35/2015. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [26] pont).

49. Elsődlegesen annak vizsgálata volt indokolt, hogy a szabályozással összefüggésben van-e olyan alkotmányosan elfogadható cél, amely az alapjog-korlátozást igazolhatja, azaz, hogy az alapjog-korlátozás szükséges-e. A korlátozás „szükségessége két elemből áll: az alapjog korlátozásának alkotmányos célt kell követnie, és alkalmasnak kell lennie e cél elérésére”. A szükségesség vonatkozásában a vizsgálat tárgya maga a törvényi rendelkezésen alapuló – tehát az érintett beleegyezés nélküli – adatkezelés alkotmányos megítélése.

50. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jog korlátozhatóságával összefüggésben a szükségesség körében – azt konkretizálva – az adatkezelés célhoz kötöttségét vizsgálja (összefoglalóan lásd: 74/2009. (VII. 10.) AB határozat, ABH 2009, 750, 755.). A különleges adatok kezelése vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata az előzőekhez képest szigorúbb. A 65/2002. (XII. 3.) AB határozat szerint amennyiben a különleges adatok esetén az adatkezelés célja pontosan meg nem határozott vagy az arra vonatkozó törvényi felhatalmazás nem egyértelmű, akkor a különleges adatok kezelése alkotmányellenes alapjogi korlátozást valósít meg. Továbbá a különleges személyes adatok kezelésével szemben követelményként érvényesül, hogy az adatkezelésnek konkrét célhoz kötöttnnek kell lennie. Az adatkezelési cél túlságosan tág módon történő meghatározása, azaz, ha nincs összefüggésben az adatkezelés a megjelölt céllal, továbbá, ha arra bizonytalan esetkörben kerül sor, illetve arra nem a szükséges mértékre korlátozott személyi kör jogosult, akkor az adatkezelés meghatározott cél nélkül, illetve korlátlan módon válik lehetővé (ABH 2002, 357, 363–365., összefoglalóan a fenti elveket megerősíti: 3046/2016. (III. 22.) AB határozat.)

51. Konkrétan a titkos információgyűjtéssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az alkotmányosan nem szükségtelen eszköz, ugyanis lehetőséget adhat arra, hogy a bűnüldöző szervek behozzák a bűnözőkkel szembeni hátrányukat. Ezen eszközöket a jognak azonban részletesen és differenciáltan kell szabályoznia, és alkalmazásukra csak kivételesen, átmeneti, végső megoldásként kerülhet sor [32/2013. (XI. 22) AB határozat, 69. pont.].

52. Ahogy a korábbiakban kifejtésre került, az Alkotmánybíróság minimum sztenderdként tekint a strasbourgi joggyakorlatra. A következőkben röviden áttekintem ezt a gyakorlatot, azzal, hogy annak részletes kifejtése megtalálható a Kúriához intézett előkészítő iratban, mely jelen beadvány mellékletét is képezi. A felesleges ismételések elkerülése végett nem ismételtem meg részleteiben az összes ott felhozott érvet, de kérem a maga teljességében figyelembe venni.

53. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában a levelezés, ideértve az üzleti életben és a magánéletben folytatott levelezést egyaránt, az Egyezmény 8. Cikke szerinti magánélet körébe tartoznak (a releváns gyakorlatot Magyarország tekintetében a *Szabó and Vissy v. Hungary*, no.37138/14., 2016. január 12-én kelt ítélet foglalja össze). A levelezés a modern korban természetesen magában foglalja az elektronikus levelezést és a telefonon történő kommunikációt is. Az Egyezmény értelmében egy beavatkozás akkor tekinthető elfogadhatónak, ha a) legitim célt szolgál b) törvényesen végrehajtott c) és végezetül arányos korlátozást jelent az elérni kívánt legitim célhoz képest. A Bíróság kifejezetten fontosnak tartja a titkos megfigyelések körében az érintettek utólagos értesítését, hiszen enélkül a hatékony jogorvoslat ebben a körben lehetetlen. **A Bíróság kifejezetten elvárja, hogy amint a korlátozás (azaz a megfigyelés) céljának veszélyeztetése nélkül ez megtehető, az értesítést el kell küldeni** (Lásd: *Szabó and Vissy*, § 89.).

54. Az erről rendelkező szabályoknak a „törvényesség” az előbbiekben említett követelményével összhangban olyanoknak kell lennie, melyek nem csak hozzáférhetőek és előreláthatóak, hanem azt is biztosítják, hogy egy intézkedésre csak akkor kerül sor, ha az egy demokratikus társadalomban szükséges, és különösen úgy, hogy **hatékony garanciákat tartalmaz a visszaélések elkerülésére** (lásd: *Szabó and Vissy*, § 59.)

55. A titkos megfigyelések engedélyezése és felügyelete esetleges politikai jellegének a Bíróság nagy jelentőséget tulajdonít. Ebben a körben alapvető jelentőségű, hogy hatékony kontrollként a bíróság lásson el végső felügyeleti funkciót. A külső bírósági kontroll azért is nagyon jelentős, mert erősíti az állampolgárok bizalmát abban, hogy érzékeny területeken is működnek a jogállamiság garanciái, a bírói ellenőrzés jelentőségét ezért „nem lehet túlbecsülni”. (*Szabó and Vissy*, §§ 77, 79.).

- A fenti elvek alkalmazás a jelen ügyre

56. Nem vitatható, és jelen eljárás során ezért soha nem is volt vitatott, hogy Indítványozó magánszférájába súlyos beavatkozás történt: számára titkosan levelezését és telefonbeszélgetéseit megfigyelték, rögzítették a magyar hatóságok és az erről szóló információkat egy idegen államnak továbbították – mindezt ráadásul bünygyi együttműködés keretében.

57. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében titkos eszközökkel való megfigyelésnek, minthogy a legsúlyosabb beavatkozást jelenti az érintett magánszférájába, *ultima ratio* eszköznek kell lennie a bűnüldözésben, melyet nagyon alapos indokoknak kell alátámasztania. A titkos megfigyelés, mint jogi *terminus technicus*-ba természetesen beletartozik a megfigyelés utóélete is az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, így az a kérdés is, hogy a titkos megfigyelésről az érintett mikor és milyen mélységben kap tájékoztatást.

58. Ebben a körben hangsúlyozandó kiindulásként, hogy bár Indítványozó vitatja az egész megfigyelés jogszerűségét, a fő és megválaszolendő kérdés az, hogy erről a megfigyelésről utólag kell-e információt szolgáltatni számára, mely kontextusban a megfigyelés jogszerűsége ugyan fontos elem, de önmagában nem perdöntő (i.e. ha t. Alkotmánybíróság jogszerűnek véli a megfigyelést, vagy úgy találja, hogy a kérdésben nem tud/nem dolga állást foglalni, ez még önmagában nem eredményezi, hogy az Indítványozótól jogszerűen tagadták meg személyes adatairól és azok kezeléséről szóló információk átadását.)

59. Az Indítványozó kiindulásként rögzíti azt az eljárás során végig következetesen hangsúlyozott álláspontját, hogy ellene politikai indíttatású büntetőeljárás folyik az Amerikai Egyesült Államokban, ugyanis üzlettársa ukrán belpolitikai tevékenysége (melyhez Indítványozónak egyébként semmilyen köze nem volt) amerikai érdekeket sértett. Minthogy a jogsegély iránti megkeresés valójában jogellenes célra irányult, az arról szóló információkat az Indítványozó részére ki kellene adni, hiszen nincsen olyan megfelelő súlyú alkotmányos indok, mely felülírná az Indítványozó információs önrendelkezési jogát.

60. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság nem fogadná el a fenti érvelést, az Indítványozó Alaptörvény VI. cikkében foglalt jogainak korlátozása még ez esetben sem alkotmányos. Az alkotmánybírósági gyakorlat a különleges adatok – és nem vitásan ide tartoznak a bünygyi személyes adatok az Infotv. 3. § 3. pont b) alpontja értelmében – kezelésére és egyáltalán a rájuk vonatkozó korlátozásra a legszigorúbb mércét írja elő, a megismerhetőség körében is. Másképpen fogalmazva, saját bünygyi adatainak megismerését bárkitől megtagadni csak legvégső esetben lehet, ha van olyan rendkívül nyomós érdek, mely ezt a lépést indokolja. Legkésőbb ezen indok megszűnése után az érintettet tájékoztatni kell, ez következik a strasbourgi vonatkozó sztenderdekből is.

61. Jelen ügyben az nem vitatható, hogy az Indítványozó megfigyelésére formálisan jogszerűen került sor, az USA bünygyi jogsegély megkeresése nyomán, mely tartalmazott a

megkeresés titkosságára vonatkozó igényt. A megkeresés – és ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni – egy nyomozás lefolytatásában való segítségre szólt. A nyomozás nyilvánvalóan lezárult, hiszen 2013-ban megtörtént a vádemelés. Továbbá a megfigyelés első részének jogszerűsége is vitatható, hiszen 2006-2009-es időszakra is van adata vádiratban a megfigyelésre (mely tény nem volt vitatott az alapperben) – így ennek alapjául a 2010-es jogsegély-megkeresés nem szolgálhatott.

62. Ezen a ponton kellett volna következnie a rendesbírók ítéleteiben az arányossági mérlegelés elvégzésének, hiszen azt mind az Alkotmánybíróság, mind az EJEB gyakorlata kötelezően előírja. Ez nem történt meg, a rendesbírók a megkereső államok titkosítási kérését biankó felhatalmazásként értékelve megtagadták az ügy érdemi vizsgálatának elvégzését. Az ügy alapjogi aspektusai így teljesen figyelmen kívül maradtak – ez önmagában megsemmisítési ok a t. Alkotmánybíróság gyakorlatában, miként az az indokolási kötelezettség körében részletesen bemutatásra került. Ezt csak erősíti az ebben a körben is irányadó EJEB esetjog is, mely a valódi, hatékony bírói kontrollt a magánszféra védelmére – különösen a titkos megfigyelések témakörében – „nem túlhangsúlyozható” fontosságúnak tartja.

63. Az érvelés meg is állhatna ezen a ponton, ugyanakkor a teljesség kedvéért előadom a következőket.

64. A korlátozás nem állná ki az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt tesztet sem (ha azt lefuttatták volna az ügyön a rendesbírók). Ezen teszt értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

65. Jelen esetben más alapvető jog nem, csak alkotmányos érték – a hatékony bűnüldözéshez való érdek – merülhet fel. *Ceterum censeo*, egy már lezárt nyomozás érdekében került sor a jogsegélyre. Egy lezárt nyomozás érdekeit semmiben nem veszélyezteti, ha az érintett az ebben a körben róla végzett titkos adatgyűjtésről akár teljes körű információt kap. Az erre való esetleges hivatkozás ezért teljesen súlytalan lenne. Fontos momentum, mely az alapeljárásokban a rendesbírók szemében teljesen elsikkadt, hogy bár nem vitatottan a jogsegély-megkeresések *előttről* származó információkat is felhasználtak az amerikai vádiratban, az ezekről szóló információkat szintén titkolják az Indítványozó elől – egy olyan jogsegélykérelemre hivatkozva, ami későbbi, mint a titkos adatgyűjtés, ezért annak jogalapjául nyilvánvalóan nem szolgálhat. Ebben a körben a magyar hatóságok teljességgel jogszerűtlen titkos adatgyűjtésének alapos gyanúja is felmerülhet, illetőleg az nyilvánvaló, hogy itt már logikailag sem helyes az időben későbbi nemzetközi jogsegély-megkeresésre való hivatkozás az adatkiadás megtagadásának okaként. Egy bizonyos időszakra (2004-2010) tehát a jelenlegi tényállás-felderítettségi szinten teljességgel hiányzik bármiféle (jog)alap az

Indítványozó önrendelkezési jogának korlátozására, így annak alkotmányjogi értelemben vett „arányossága” kizárt.

66. Feltéve, de nem megengedve, hogy egy már lezárt nyomozás szolgálhat Indítványozó információs önrendelkezési joga korlátozása indokául, a következőket kell figyelembe venni. Még ebben az esetben is – arányos-e az a korlátozás, mely minden adatot megtagad az Indítványozótól? Legalább részben nem kellett volna megismerhetővé tenni számára saját személyes adataiba, privátszférájába történő legdurvább beavatkozásról szóló információkat? Határozott álláspontom szerint igen – hozzátéve, *ceterum censeo*, hogy ezt az arányosítást a rendesbírók meg sem próbálták elvégezni.

67. Az arányosság kérdésében az is fontos figyelembe veendő momentum, hogy a megismerni kívánt adatok evidensen nagy jelentőséggel bírnak a folyó büntetőeljárásban. Az adatok eltitkolása így rendkívül nehéz helyzetbe hozta és hozza az Indítványozót védekezése előkészítésekor, hiszen nem tudja, pontosan milyen tényekre is kellene védekezést előterjeszteni. Mindez a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező fegyveregyenlőség elvének sérelmére vezethet az amerikai büntetőeljárásban, melyhez azonban a Magyar Állam alkotmányosan nem nyújthat segítséget.

68. Összefoglalva: az eljáró bíróságok, dacára annak, hogy erre a lényegileg irányadó jogsegély-egyezmény lehetőséget ad, nem vizsgálták érdemben Indítványozó érveit, és valódi érdek-összemérést az információs önrendelkezési jog és a bűnüldözési szempontok között nem végeztek, és ennek elmaradását (sem) indokolták meg. Indítványozó önrendelkezési jogán tehát súlyos csorba esett, hiszen annak totális megvonását szenvedte el, és a jogvédelmet elvileg nyújtani köteles bíróságok a jogvita alapjogi aspektusait teljességgel figyelmen kívül hagyva hoztak elutasító döntést. Mindez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és VI. cikk (1)-(2) bekezdésének sérelmére vezetett.

69. Arra a nem várt esetre, ha a t. Alkotmánybíróság egyetértene a rendesbírókkal abban, hogy a jogsegély-egyezmény szövege kivételt és arányosítást nem tűrő szabály, kérem, hogy a t. Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárást az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján folytassa le, erre az Abtv. 28. § (1) bekezdése értelmében joga van (3/2013. (II. 14.) AB határozat 21. pont). Az eljáró bíróságok ebben az esetben sem tettek eleget az Alaptörvény XXVIII. cikkéből fakadó indokolási kötelezettségüknek és alaptörvény-ellenesen korlátozták Indítványozó információs önrendelkezési jogát is (Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdés). A konkrét részletes alkotmányjogi indokok megegyeznek az Abtv. 27. §-a alatti alkotmányjogi panasz kapcsán kifejtettekkel, így azokat ezen a helyen nem ismételtem meg, de kérem figyelembe venni.

70. A jogsértést ebben az esetben a jogsegély egyezmény (a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, Budapesten, az 1994. év december hónap 1. napján aláírt szerződés kihirdetéséről szóló 1997.évi LX. törvény) 5. Cikk 5. pontja okozza, mely nem engedi az adatok megismerését, sem semmilyen arányosítás elvégzését. Mindezért ezen jogszabályhelyet meg kell semmisíteni és a konkrét ügyben való alkalmazhatóságát ki kell zárni (Abtv. 45. § (1), (4) bekezdései).

71. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság nem lát módot a megsemmisítésre azon okból, hogy a jogsérelmet okozó törvény nemzetközi szerződést hirdet ki és tartalmaz, úgy, kérem, hogy az Abtv. 42. § (2) bekezdése értelmében hívja fel a jogalkotót az alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azzal, hogy a konkrét ügyben való alkalmazhatóságot ez esetben is zárja ki.

Kérelem

A fentiekben részletesen kifejtett indokok alapján kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Fővárosi Törvényszék 70.P.23.920/2015/9. számon hozott ítéletét és az azt helyben hagyó Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.511/2016/4/II. számú ítéletét, végezetül a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.364/2016/5. számon hozott ítéletét, mint alaptörvény-ellenes – az Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdésébe és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző – bírói döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

Kelt: Budapest, 2018. január 15.

Tisztelettel,

Indítványozó képviselőjében:

.....

DR. MARÁCZI ZSOLT ÉS TÁRSAI
ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Vilczek Balázs
ügyvéd